

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

3 kr., 6 se tiska 1krat.

12 " " " " " " " " " "

15 " " " " " " " " " "

Pri večkratnem tiskanju se ce za primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nehrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Dunaj pa državni zbor.

Z Dunaja 28. februarja.

Že zadnjič sem obširno poročal o nedostojnih dogodkih, ki so se med obravnavo o šolskem predlogu vršile v državnem zboru na galerijah in pozneje v soboto zvečer v Lavdonovih ulicah pred stanovanjem poslanca Lienbacherja. Danes temu poročilu dodam le še to, da Lienbacherja ni bilo doma, ker se je bil že v soboto popoldne odpeljal v Solnograd k svoji hčeri, in da so študentje, katerih je bilo okoli 400, upili tudi „Hoch Schönerer“, ter razum že omenjenih peli tudi pesmi: „Deutsche Worte Lör' ich wieder“, in „Der Gott, der Eisen wachsen liess, der wollte keine Knechte.“ Ali ni to čudno, da študentje tolikanj povdarjajo nemščino, ko je vendar Lienbacher sam trd Nemec, rojen v čisto nemškem Solnogradu? Toda tem ljudem ne diši nemščina združena s pravim duhom avstrijskim, ampak nemščina po smislu in kopitu znanega kričača Schönenerja, kteremu so klicali „živio“, to je nemščina prusaška. Izmed vjetih študentov so tri izpustili, druge pa bodo zaradi kalenja miru izročili deželni sodnji. Včeraj so jih smeli njihovi sorodniki v zaporu obiskati in državni poslanec dr. Kopp se je pri gosposki za nje potegnil. Ž njimi vred so zaprti tudi trije nedijaki, ki so se bili policiji ustavili.

Čez vse ostudno je obnašanje dunajskih liberalnih listov. Rahlo sicer grajajo razsajanje, in študentom priporočajo, da mačkine godbe niso več v navadi, da tako ravnanje škoduje političnim razmeram liberalne stranke itd.; a

še veliko bolj grajajo policije, češ, da se je jako surovo obnašala, ko je skušala zbrane študente razpediti. Ali je bilo pa obnašanje razsajalcev ohkano? Ali se niso marveč obnašali kakor besni in divji? S pametnimi ljudmi se zamore pametno ravnati, zdvijanih pa ne moreš drugači vkrotiti kakor s silo.

Nadalje ti listi obžalujejo stariše, kakor tudi zaprte študente, češ, da jim preti zapor od 1 do 6 mesecev, da jim skoraj gotovo ne bode več mogoče svojih šol nadaljevati, da je bila vsega kriva le njih vroča kri itd. Tega pa ti hinavski listi nečejo povedati in spoznati, da so vsega sami največ oni, ker vedno ščujejo in hujskajo zoper poslance, ki na desni v državnem zboru sedé. Tudi današnji listi so polni takih psovok, zlasti se odlikujeta v tem „Extrablatt“ in „Tagblatt“. Ali je potem mar čudno, ako mlada kri zavre in počenja reči, s kterimi si misli vsled onega ščuvanja pridobiti celo posebno zaslužnje?

Kaj pa bo nasledek takega ravnanja? Kdor je bil zadnje dni pri obravnavah državnega zbora o šolski postavi, prepričan se je lahko, da toraj že ne bo več mogoče mirno in nepristransko pretresati političnih vprašanj. Galerije so bile nadačene ljudstva, priprostega in imenitnejšega, ki je pri vsaki priliki liberalcem hvalo ploskalo, pri govorih poslancev na desni pa sikalo in tako hudo z nogami teptalo, da se je kar debel prah valil po zbornici, in je bil po govoru Lienbacherjevem vsled tega celo slišati krik, da gori. Liberalci hočejo na ta način poslance oplašiti, da bi zgubili pogum in se jim vdali. Pa to ne pojde tako lahko, marveč se utegne nekaj zgoditi, kar bi

bilo za Dunajčane najhujši vžarec. Ker zbornica francoska pred pariško druhalijo ni bila varna, zborovala je daj časa v Versaillesu, ter se je še le pred nekimi leti preselila v Pariz. Tudi naši državni poslanci se ne bodo pustili od dunajskih razsajevalcev strahovati in ako v tem oziru ne bode drugače, hočejo prav za trdno zahtevati, da naj se državni zbor prestavi v drugo manjše mesto, morebiti v Kromerž na Moravsko, kjer je že zboroval l. 1848, da bode poslancem mogoče mirno zborovati in se jim ne bode treba bati pobalinskega strahovanja. Dunajska poulična druhal naj se potem med seboj pretepa in kolje, kakor ji je ljubo in drago. Tukaj ima Suess priliko priporočati in zagovarjati omiko, ker bi morala sicer Evropa res milovati, pa ne večine državnega zbora, ampak mesto dunajsko, ako bi bili vsled pouličnih demonstracij državni poslanci primorani umekniti se v drugo mesto.

Sicer pa pričakujemo, da bode vlada malo ostreje sodila o teh dogodkih, kakor liberalni dunajski listi, in ojstro kaznovala vdeležence. V čem na njih je bila pri nemškem društvu „Lesehalle“. Včeraj je bil predsednik tega društva poklican k policiji, kjer so mu nasvetovali, naj društvo za nekoliko dni zapre, dokler se ne pomiré duhovi. Pa društveni predsednik je ošabno odgovoril, da tega sveta ne bode izpolnil. Vsled tega je prišla od policije odločna zapoved, društvo zapreti, in sploh sodijo, da bode društvo razrušeno, ker se je tudi pri drugih raznih prilikah robato in rogovilsko obnašalo. To bi bilo prav. Pa ravno tako potrebno bi bilo tudi vladnim listom nekoliko

Amerikanska pisma.

VIII.

Wabasha 6. februarja 1881.

Predragi prijatelj!

Zadnjič sva ostala na poti od New Yorka čedalje v notranje dežele severne Amerike, idiva zdaj dalje po nagli poti železnice. Solnce je stalo že visoko na nebu, ko se zbudim (28. avgusta). Naše včerašnje sopotnike nadomestili so drugi, ker takih, ki bi tako daleč v deželi svoj cilj imeli, ko mi, je bilo le malo. Kar nas je bilo naših ljudi, bilo nas je osem Kranjcev in pet Nemcev, toraj dost, da ravno nismo imeli vzroka med seboj dolgočasiti se. —

Dirjali smo še vedno po novojoški državi, in večidel memo mogočnih rek in v podnožji ne posebno visokih hribov, katerih nobenega ni: em videl, tako visocega kakor je n. pr. Šmarna gora. Postaje so zelo dolge, in le tam je videti nekaj hiš, po deželi pa le redko, redko ktero. Peljali smo se navzgor, da je hlapec kar ječal, a vendar z enako hitrostjo vozil; ko smo pa na to zopet drli navzdol, je bila naglost taka, da bi človek mislil, da se bo na ravnini vlak kar prekucnil. In poleg tega je

pot železnice tako kriva, da se vlak vedno zviija, in dasiravno je kratek, ga je iz okna le redko kedaj celega videti.

Velika in vesela novica bila je zame, ko sem zvedel, da se bodemo peljali memo slapa Nijagare, o čegar krasoti in veličastnosti sem že toliko bral in slišal, da sem že takrat, ko sem vedel za gotovo, da pojdem semkaj, sklenil, ogledati si pri prvi priložnosti to velikansko delo narave, — in sedaj sem imel se peljati memo njega.

Bilo je okolo devete ure dopoldne, ko pridemo na postajo Buffalo, zadnjo v novojoški državi. Tu smo dobili drug hlapec, kajti do večera smo se imeli voziti po angleškem posestvu, namreč skozi Canado. Tudi so tukaj od našega vlaka odpeli nekaj vozov, tako da smo bili mi prav v zadnjem vozu. Brž ko je pričela železnica voziti, podal sem se venkaj na vhod, da bi mogel vse bolje videti. Že je bilo čuti šumenje in vriš slapa, in to tako močno, da je bilo le težko slišati svojega sosedo. Pogledal sem v voz, vse že težko pričakuje trenutka, vse je tiho in pri oknih.

Čez par minut prične vlak počasneje iti, vršenje zmeraj močneje, in kmalo gremo čez most,

zelo zelo počasi. A glej! ko smo komaj nad vodo, videti je malo v stran — slap.

Predragi! Moje pero je nezmožno Ti to krasoto popisati. Na dveh krajih, le malo narazen, videti je ta velikanski vodopad, kteremu ga ni enskega na vsem svetu. Vsa reka Niagara pada tukaj čez naraven jež v neizmerno globočino, s tako močjo, da se človeku zdi, kot da bi se zemlja tresla. Slap dela velikanske valove, katerih pa od našega mostu ni bilo dosti videti, kajti vse je kot v dimu in penah; voda se peni in kadi, kot da bi bila spodnja mrzla, v njo padajoča pa vrela. Celó do mosta, kateri je precj oddaljen, je voda vsa spenjena. In kak je ta most? Jaz dozdam še nobenega te baže nisem videl, toraj se mi je zdel res občudovanja vreden; in tega je tudi vreden popolnoma. Na vsakem koncu sta dva mogočna trdna stolpa; ti štiri stolpi držé, dva po dve kot možke prsi močni drateni verigi ktere edine vso težo nosijo, kajti most nima od spodaj niti najmanjše podpore; pa kje bi bilo tudi mogoče postaviti jo!

Niagara dere spodej več ko dvesto čevljev globoko vsa razpenjena, bregovje so ji stene skalnate in ravne, ter popolnoma navzdol.

bolj na prste gledati, da bi vsaj oni začeli nekoliko dostojniše pisati, in bi ne napadali in grdili zmerom večine. Ako jej vlada že ne more drugega dati, naj jo vsaj varuje pred napadi svojih lastnih organov!

Še nekoliko o narodnih šolah.

IV.

O potrebi narodnih srednjih šol se je pri nas že dosti pisalo. Dokazali smo, da moramo imeti narodne srednje šole, ako hočemo svoj narodni obstanek zagotoviti, te šole so nam bistveno in neobhodno potrebne. Kajti narod brez zavedne inteligencije in brez literature se podá v največo nevarnost, da se prej ali slej potuji. Se ve da, v sredi med divjimi narodi se bo tudi narod brez literature in narodne inteligencije ohranil; pa če je narod, kakor slovenski mejaš izobraženim, kulturnim narodom, potem je njegovo potujčevanje neizogibno, ako navalu tuje vede in umetnosti ne more nasproti postaviti svoje lastne, izvirne. Nekdanji Galci in Franki so bili vendar veči narod od slovenskega, vendar so tako Galci, kakor poznejši osvoboditelji sedanje Francije, vojviti Franki, prišli ob svoj jezik, romanski ali latinski jezik je posedel celo deželo, ker je bil deloma jezik in njegova literatura bolj razvit, deloma pa ker so bili Rimci bolj izobraženi. Ravno tako se je zgodilo na Španskem. Pa tudi nam Slovincem enaka nevarnost preti, ako ne bomo skrbeli za razvoj naše literature, in skrbeli za izobraževanje naroda na podlagi domačega jezika. Nemške srednje šole so pa največa ovira, da se naše slovstvo razcveteti ne more. V nemških srednjih šolah izgojeni ljudje ne bodo imeli tistega zanimanja za domačo knjigo; navada jih žene bolj k nemški literaturi, ktera jim ponuja obilo dobrega in tudi slabega blaga. Pri nas je že samo po sebi umevno, da če se hoče kak izobražen Slovenec o kaki stvari podučiti, ne bo prašal: „ali imamo v slovenščini kako tako knjigo“, ampak šel bo v bukvarno in kupil nemško knjigo. Pa tega ne še zadosti: mnogi se celo za domače lepoznavske liste ne zmenijo, ki niso ravno slabi, ter se raje naročé na kak nemški lepoznavski list, ki jih agenti iz Dunaja kupoma raznašajo pri nas in ljudem ponujajo. Ali je mogoče potem, da bi se naša literatura razvila, ako nam nemška literatura

še to malo število ukaželjnih izobražencev odjeda? Brez materialne podpore se literatura ne more vzdržati, ne množiti. Nadalje se pa tudi pisatelji ne morejo izraziti v slovenščini, ako se slovenske terminologije učili niso. Kdor hoče pri nas kako strokovnjaško knjigo spisati, mora si z velikim trudom svoje termine in izraze sam skovati; temu trudu se pa vsak ne podvrže rad, ali recimo, le maloktori. Ali ni to velika ovira za razvoj literatere? Ali se je potem čuditi, da imamo tako malo strokovnjaških knjig? Pa ne samo za plodenje pisateljev so nam nemške srednje šole škodljive, celo navadnih opravnih moči nam ne morejo vzgojiti. Kako bo uradnik pisal in uradoval slovenski, ako so tega ni naučil? Česar pa človek ne zna, to mu je zoperno, in od tod pride, da celó mnogi uradniki slovenske krvi nasprotujejo slovenskemu uradovanju. Tudi profesor se bo branil, slovenski podučevati, ker se nikdar ni vadi, v tem jeziku izraževati se, ker celó besedi nima za vsak pojem. To so potem bolj ali manj odkriti podporniki in zagovorniki germanizacije!

Različna so mnenja o tem, ali ima poduk biti čisto slovensk, ali pa naj se nekteri predmeti v nemščini predavajo. Tisti, ki so za poduk v dveh jezikih, povdarjajo namreč, da je naša literatura še prerевна, in da se po njej človek ne more popolnoma izobraziti; ako bi se pa samo nekaj ur na teden nemščina učila, vsi predmeti pa predavali se v slovenščini, potem, pravijo, se ne bi učenci zadosti naučili nemščine, in bili bi odrezani od svetovne vede in izobraženosti. Zagovorniki čisto slovenskega poduka pa ugovarjajo, da se duh mladenca preveč muči in bega, ako je primoran, misliti v dveh jezikih, potem kažejo na vse druge narode, češ, povsodi po svetu se podučuje le v enem jeziku, zakaj bi se pri nas ne, slednjič pa ravno iz neznanja nemščine prerokujejo boljši razvoj slovenske literature, ker bodo slovenski izgojeni izobraženi ljudje radi podpirali literarne podvzette, ter ustanovljali strokovnjaške liste v slovenskem jeziku, ker jim nemška literatura ne bo pristopna radi neznanja jezika; na pol nemški izobraženi pa bodo segali po nemških knjigah in naša literatura bo od njih več ali manj zapuščena. Ne dá se tajiti, da ima tudi to modrovanje dosti resničnega v sebi. Kterim bi mi praa dali? Pred vsem moramo omeniti, da

sproti krasen in velikansk park, za ktere ga imajo že tisuče denarja nabranega. Pa to jim še ni dosti; ravno sedaj načrtujejo, kako bi se najložje in najhitreje naredil — železničen prerov pod Niagare vodopadi. Eneržija Amerikancev (in če bo le kaj dobička kazalo) ne bo menda dolgo pustila čakati na to. —

Krasno je videti te slape Niagare poleti, a kak mora biti ta prizor — pozimi, ko je vse okoli, izvzemši sredo, zamrznjeno! O tej krasoti pišejo, da se vidi vse, ko da bi bilo iz marmorja, — nepopisljivo krasno. — Posebno letošujo zimo krasota tega prizora pre-sega vse dosedanje. Gotovo je toraj, da ne le poleti je lahkoživcev tu vse živo, ampak vso zimo, ker se nahajajo tudi izvrstne partije za drsanje. —

Ko smo bili z mostu, pričel je hlapon zopet naglo dirjati. Ker je bil kmalo poldan, šli smo na kosilo — pravo kanadsko — trpeče komaj deset minut, ktero pa ravno ceno ni bilo — 75 centimov, toraj čez poldrug goldinar. Ker vem, da si se te številke vstrašil, končam raje pismo.

A. Obresa.

se nam škodljivo in nekako nesvobodno zdi ako smo mi vedno le na nemški triumfatorični voz priklenjeni. Če je za izobraženca potrebno, da zna kak svetovni kulturni jezik, zakaj mora ta jezik ravno nemški biti? Ali nemajo Francozi, Lahji, Angleži ravno tako obširne, literature? Celó rusko slovstvo je že toliko da zadostuje za popolno izobraženje. Mi ne smemo preveč enostranski biti, da bi se izobraževali izključivo v nemškem duhu in po nemških knjigah, ker na ta način v neki duševni sužnosti ostanemo. To je enkrat gotovo, da enega iz svetovnih kulturnih jezikov se mora mladenec naučiti v srednjih šolah, in sicer, da se bolj vsestransko izobražimo in si z deli več literatur obogatimo lastno znanje, naj bi se vsi Primorci učili laškega namesto nemškega jezika, Kranjci francoskega, Štajarci in Korošci pa nemškega. Grški jezik, ki čedalje bolj nepotreben postaja, naj popolnoma odpade iz učnega načrta, in namesto njega naj se v naših srednjih šolah uči ruski ali pa srbo-hrvatski jezik. Zdaj še le bomo odgovorili na vprašanje: ali in kateri predmeti naj bi se predavali v tujem jeziku? Da se znanje določenega svetovnega jezika (nemškega, francoskega ali laškega) bolj utrdi, res ne bi škodilo, ko bi se en par predmetov predavalo v tem jeziku, pa vsakako ne več, ko dva. Mi bi predlagali, da naj se v slovenskem jeziku predavajo: veronauk, vsi jeziki, zemljepisje, zgodovina in naravoslovje; v kakem svetovnem jeziku pa matematika in fizika. Kajti poslednja dva predmeta nimata s srcem nič opraviti, ta dva prepustimo brez škode kakemu tujemu jeziku. Nasprotno pa humanitarni predmeti, kakor veronauk, zgodovina in literature raznih jezikov segajo o srce, ter človeka moralno izgojujejo. Ta poduk naj bo prihranjen domačinskemu jeziku, da se bo domovinska ljubezen z domačim jezikom vnela. Kdor bo humanitarno izobraženost srkal iz slovenske kojige, ta nam nikdar ne bo nezvest postal.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. marca.

Avstrijske dežele.

Linški škof v svojem pastirskem listu govori o novodobni šoli, ter jo obsoja kot protivno katoliškemu duhu.

„Presse“ piše zoper trjatev **tržaških Lahov**, ki hočejo imeti v Trstu laško pravno akademijo. List pravi, da potem Slovincem ne more odreči, kar se je Lahom dovolilo. Slednjič grozi „Presse“ lahonom s Slovenci, ter pravi, naj se nevarnosti od te strani izognejo s tem, da se Nemcev oklenejo. (Saj to je tako že, da so Lahji in Nemci zvezani zoper nas.)

Suess je govoril — to je veliki dogodek v Izraelu, zares v Izraelu, ker tega rodu je profesor Suess. In kaj je tacega govoril, da je ves svet po konci? Nič tacega; nihče ni po konci, le centralisti bi radi svet vzdignili s tem govorom, ki sam na sebi ni drugega nič, ko dramatičen efekt. Visokoleteče fraze in zopet fraze, pa nekaj neresničnosti (po domače laži). V nekoliko meri je dobil odgovor že od poročevalca Lienbacherja, pa še vse premalo; v nekoliko meri pa ga je zavrnila „Politik“. Suess je z dramatičnim patosom pravil, kako se naša (katoliško-konservativna) ideja vedno bolj v hribe nazaj umika, ter rekel, da bi se ne smelo reči „ultramontanska“ ampak „montanska“ (hribovska) stranka. Lienbacher na to ni vedel nič drugega odgovoriti, ko da se solnce in svetloba najprej na hribih

Trdno sem se prijel ograje voza in gledal dol v vodo, ker na mostu ni drugega kot železnične šine in tramovi, kateri jih nosijo. Sicer bi pa vsakemu, komur se v glavi rado vrti, ne svetloval gledati v to globočno. Med tem mostom in vodopadi je še drug most, tudi na verigah (kajti drugačnega tu ni moč narediti), baje še daljši, toda le za pešce.

Razume se samo ob sebi, da je ta kraj ameriški Baden-Baden. Temu pričajo tudi mnogoštevilne poletne hiše in vile, katerih je polno na okoli, in tudi velikanskih hotelov in veselic se ne manjka. „Niagara Hotél“ ima prekrasno promenado, ktera se vleče do vrha vodopadov. Nekaj dni po tem, ko sem se jaz peljal tu memo, se je na tej promenadi vstrelil mlad človek in butnil znak v vodo, ker je baje vse na „rouletti“ zaigral; našli ga niso več.

Nek Amerikanec (le „Yankee“ je zmožen kaj tacega storiti) skočil je že dvakrat nalašč v najhujše vrtunce tega slapa in vselej srečno ven prišel; se ve da je vsakikrat na stavah spravil v svoj žep čez 100.000 dolarjev, kajti za samo čast „Yankee“ ne stori nič. —

To leto naredili bodejo slapu ravno na-

prikaže. Čeravno je ta primera nasproti Suessovim prilikam iz narave na svojem mestu bila, vendar bi bil poročevalec lahko še to povedal, da se nahajajo tudi v dolinah vneti in goreči katoliki, tako na reki Reni na Pruskem, v Belgiji, na Irskem, na Bavarski planjavi, v dolinah francoskih, laških in španskih. (Mi v Ljubljani smo vendar v dolini in na planjavi, vendar imamo tudi tukaj verno in udano katoliško ljudstvo, akoravno je lega Ljubljane taka, da se križajo tukaj ceste, železnice in tudi različne ideje, toraj ni ležeca v kakem nepristopnem kotu). Suessova misel, da je liberalizem povsod razširjen, kjer ga ne ovirajo visoke gore, je toraj napačna. Sues je nadalje rekel, da sedajna vlada državno in vladno oblast na drobno prodaja; in to je bil drugi glavni efekt (govorniški vspeh).

Pa če stvar nadrobneje pogledemo, vidimo, da na stvari ni nič resničnega. Ako namreč vlada Čehom dovoljuje zdaj to, zdaj ono šolo, se to ne sme imenovati prodajanje na drobno, ampak poplačevanje starega dolga na obroke. Ko bi vlada celo ravnopravnost na enkrat dovolila, ne bi s tem nič prodala ali izdala, ampak izpolnila le kar zahteva §. 19 drž. osn. postav.

Ako je z novo šolsko postavo deželni zborom nekaj dovolila, povrnila jim je le nekoliko od tega, kar so jim liberalci v obilni meri siloma vzeli.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 28. februarja. (O stranki plemenitažev), ki se ima osnovati v državnem zboru in zagovarjati svoje stanovske pravice, bilo je te dni po listih veliko govorenja. Nekteri so celó trdili, da bode ta stranka osnovala lasten klub v državnem zboru, ki bode odločeval o važnih političnih zadevah brez ozira na narodne razmere. Reč je bila sama na sebi tako abotna, da se mi ni vredno zdelo, je dozdej omenjati. Ali ker današnja „Presse“ v nekem telegramu iz Brna poroča, da se ima ta stranka razširiti po celi Cisli, in da krepko napreduje, moram reč vendar le nekoliko pojasniti. Sprožili so to misel menda moravski veliki posestniki, in tudi ne bi bila brez pomena, ko bi bili vsi plemenitaži v teh razmerah, kakor so omenjeni gospodje. Plemenitaži imajo za varstvo svojih posebnih koristi volilni razred velikega posestva. Ako se toraj ti tako med seboj zedinijo po celi Avstriji, da bodo pri volitvah za državni zbor po vseh deželah postavili in volili svoje lastne plemenite kandidate, potem bodo ti plemeniti poslanci velikega posestva pač v stanu, v državnem zboru osnovati poseben klub plemenitažev, ki bi bil jako mnogobrojen in pri vseh vprašanjih odločilen. Zdej pa je stališče naših plemenitažev vse drugačno. Oni so večidel zastopniki kmečkega ljudstva, in zato po nobeni ceni ne morejo pristopiti h klubu plemenitažev, kakor ga hočejo osnovati moravski veliki posestniki. Ako bi pa to vendar le storili, bi pri prihodnjih volitvah gotovo noben izmed njih ne bil več izvoljen kot zastopnik kmečkih občin. To naši plemenitaži sami prav dobro vedo, zato se jim še sanja ne, da bi omislili poseben klub, in tudi o českih plemenitažih je nedavno „Politik“ povedala, da z novo stranko niso v nobeni zvezi. Moravski veliki posestniki bodo ostali toraj osamljeni, kakor so bili dozdej, ter tudi za naprej glasovali zdesnico, zdej zopet zlevico. Vpliva pa, ki si ga domišljajo, ne bodo dosegli, do-

kler se vsi veliki posestniki med seboj ne združijo.

Z Dunaja, 1. marca. Razsajanje študentov je še zmerom najvažnejši dogodek pustnih dni, in lahkoživi Dunajčani še veliko bolj o njem govoré, kakor o svojih pustnih veselicah. Včeraj so zaprte vseučilišnike odpeljali k deželni sodniji, kjer je bilo pa nekterim tovarišem dovoljeno, da so smeli z njimi govoriti. Vprašali so jih, kaj li želé, in ko so jih prosili, naj jim prinesó knjig pa šah, poslali so jim vse to še včeraj. Ko so pa hoteli izvedeti od njih natančneje poročilo o tem, kako so jih policaji prijeli in zaprli, zabranil je ta pogovor pričujoči preiskovalni sodnik, rekši, da se bodo o tem lahko pogovorili pozneje, ko bodo iz zapore izpuščeni.

Dijaki so se včeraj zbirali pred vseučiliščem ter so živahno pozdravljali rektorja dr. Lorenza, ki je bil tam navzoč pri promoviranju nekterih novih doktorjev. Ko je potem prišel pred vseučilišče, spregovoril je nekoliko besedi k zbranim študentom, ter jih opominjal, naj bodo mirni, ker bi bilo sicer njemu in profesorjem nemogoče, za vjete tovariše kaj storiti. Tudi jim je rekel, da je bilo njih ravnanje neumno. Precej včeraj je šlo nekoliko dijakov tudi k poslancu dr. Kopu, kterege so prosili, naj se za vjete študente potegne. Odgovoril je, da zdej, ko so že izročeni deželni sodniji, ne bode lahko mogoče kaj storiti, da jih pa hoče zagovarjati pri obravnavi. Ob enem je pa tudi on prosil dijake, naj ne rogovilijo več, ker s tem le najbolj pomagajo nasprotnikom.

Ker so se popoldne vseučilišniki zbirali po mestu, zlasti pred vseučiliščem in imeli jako burne govore, pričakovali so nekteri, da se bode sinoči rogovilenje ponovilo. Mnogo policajev se je bilo toraj zbralo blizu vseučilišča, potem pri palači notranjega in naučnega ministerstva, da bi zabranili rozsajanje, ki je bilo neki namenjeno tudi ministroma Taaffeju in Konradu. Res je bila prišla gruča dijakov pred vseučilišče in neka druga čez trg „Am Hof“, ki je šla memo ministrove palače čez Hohenmarkt ter se pri Lugeku zedinila s prejšnjo, pa ko so prišli policaji za njimi, ste se zopet mirno razšli.

Nekaj dijakov slovenskih pa se je bilo med tem zbralo v Lavdonovih ulicah, kjer so pred stanovanjem Lienbacherjevim klicali: „Živio Lienbacher, na tla z judi!“ Takoj je prišel skriven policaj in jih opominjal, naj ne razgrajajo, ker bi jih moral sicer prijeti, ako tudi kličejo: „Živio Lienbacher!“

Vprašali so ga potem, naj pové, kdo je, da jih ustavlja? Na to je mož nataknil cesarski orel na prsi, eden pa je zaklical: „živio, živio, špicelj!“ Ko so mu rekli, da gredo z njim, ako le hoče, popustil jih je mož, študentje pa so se smeje razšli in podali domu.

Vlada je neki zaukazala, da se morajo rozsajalci hudo kaznovati. To je pač tudi potrebno, ker bi bilo sicer res nemogoče na Dunaji zborovati, ako bi smeli judovski smrkolini poslance psovati. Večina rozsajevalcev so namreč judovski študentje, ki v svoji ošabnosti mislijo, da se mora pred njimi vklanяти ne le Dunaj, ampak celo avstrijsko cesarstvo. Tudi minister Konrad je sinoči pisal rektorju vseučiliščnemu, naj profesorji storé svojo dolžnost in med študenti kakor hitro mogoče naredé zopet mir. Profesorji se bodo jutri zvečer zbrali, da se posvetujejo, kako in kaj.

V najvišjih krogih je ta poulični škandal zbudil veliko nevoljo; čedalje bolj se kaže, kaj namerava klika, ki je toliko let v Avstriji gospodovala, in ki zdej dela javen nered in

nemir, ker so ji pristrizene peruti. Ali ravno to najbolj priča, da ni vredna zaupanja, ki ga je tolikanj časa življala!

Iz Goriške okolice, 25. februarja. (Konec.) Pred časom vendar ni bilo tako, zato se irredentovska skrivna družba tudi čedalje bolj množi. Te dni mi je pravil gorišk lahon, ko sem ga vprašal po številu udov „irredente“ v Gorici, da se muoži in da jih je veliko več nego pred dvema leti, ko se je govorilo še le o 500 orožja sposobnih možéb. Tudi imajo neki skrito orožje, kakor mi je že davno nekdo pravil, kar je ne le verjetno, ampak mora tudi resnično biti, kajti čemu bi bilo društvo s takim namerovanjem prekucijskim smotrom, ako bi za priložno priliko ne imelo sredstev za dosego svojega cilja, če tudi ga, kakor se nadjamo, ne bode nikdar doseglo? Pa tudi mi Slovenci stojmo na straži, da tej kači, ako bi kdaj rozsajati hotels, brž glavo stremo.

Akoravno smatra goriški lahonski magistrat Slovence za sužnje brez pravic, bomo našli pa v Gorici zavod, od kterege bi smeli najtežje spoštovanja slovenščine pričakovati; pa vendar se to godi, in ta zavod je bolnišnica in blaznica usmiljenih bratov. Ta prekorigistni zavod krščanske ljubezni je že 1656 l. pobožni laški baron Vit Delmestri ustanovil. Bolnike je v 1880. letu oskrbovalo z o. priorjem 9 usmiljenih bratov; skorej vsi so Čehi, kar pričajo njih priimki. Strankam in županstvom poroča v tistem jeziku, kterege govoré. Letna poročila pošiljajo v nemškem, laškem in slovenskem jeziku, to je pravo spoštovanje jezikov! Tudi umetni izrazi za razne bolezni so prav zbrani po véti zdravniški, kterih izrazov vsih ne najdemo še v naših pomanjkljivih slovarjih. Naj bi se toraj pri nadaljevanji Wolfovega slovenskega slovarja na te izraze ozir jemalo, da bo tako naš jezik v vsih strokah bogatejši postal.

Tudi ta zavod, ki ima po ustanovi lastno premoženje za vzdrževanje usmiljenih bratov in menda za kakih 10 brezplačno oskrbovanih bolnikov, je bil pred leti hud tra v peti lahonskega magistrata, ko je še sedanji tajnik goriškega županstva F. sam vodil mestno županstvo. Obsojen in izgnan zaradi veleizdajstva, pa pomiloščen, vodi zopet kakor desna roka župana D. magistratne zadeve. Ker se po sedanjih postavah pravne lastnine ne dá kar tako vzeti bolnišnica usmiljenim bratom, kakor se to godi v Italiji, je zdej v tem oziru mir. Vse drugače dela mestna bolnišnica z enakopravnostjo v Trstu, kjer se bolniki zelo pritožujejo o civilnih strežajih, ki so večkrat surovega in brezverskega obnašanja, in ko se tukaj le po 40 kr. v tretjem redu za domače bolnike na dan plačuje, v Trstu pa po 84 kr. na dan, so tú bolniki z vsem bolj zadovoljni, kakor v Trstu. Tudi o tržaski bolnišnici se govori, da je bilo v vsacem oziru veliko boljše, dokler so jo oskrbovale usmiljene sestre. Povsod uči skušnja, da pod cerkvenim nadzorstvom se v takih zavodih boljše godi betežnim ljudem, kakor pa pod svetnim vodstvom v današnji slaboverni dobi. —

Ta prihodnji mesec bo po Primorji vojaški nabór. Pri tej priliki ne morem zamolčati, da nekteri očetje zavrnejo navadno brez vse potrebe veliko denarja nekterim brezvestnejem za oproščenje svojih sinov, ter menijo, da ako so potem za nezmožne spoznani, je pomagal k temu njih denar, a ne kak telesni pogrešek. Temu v dokaz naj navedem resnično zgodbo. Pred leti je dal oče za oproščenje takemu goriškemu brezvestnežu 200 gid., ter je menil,

da, ker je bil njegov sin za nezmožnega spoznan, je to storil njegov denar. Ker je ta požrešnež tudi drugo leto zopet veliko denarja od očeta zahteval, mu ta ni dal nič, a sin je bil vendar-le oproščen, zavolj telesne hibe, po kateri je vsak že po postavi oproščen. Nasproti se je pa že mnogokrat zgodilo, da je oče veliko novcev potrosil za oproščenje sinu, pa so mu ga le vzeli k vojakom. Tak lakomnik v G. smrdeč po lahonstvu je silno obogatil ter je se ve da v več letih — na ta način revnim kmetom vlačivši stotake iz žepa svojo nenasitljivo mavho polnil, dokler mu je ni nekoliko oni „krah“ 1873 l. spraznil, nad čegar nesrečo se jih je pa mnogo veselilo, ker so dobro vedeli, odkod je prišel velik del njegovega bogastva. Zatorej bodite pametni očetje ter ravnajte rajši po besedah vrlega g. stotnika A. Komela pl. Sočebana, da nihče razun postave ne more kaccga sinu zdaj oprostiti, in da ves denar v ta nepošten namen komu podeljen, je čisto zavržen, kakor tudi, da je takodjanje po postavi kazni vredno!

Domače novice.

V Ljubljani, 3. marca.

(Loterija na konje). Dunajske kmetijske družbe šesti oddelek (konjereja) napravil bo letos že v drugič loterijo, pri kateri se bodo dobivali konji, vozovi in razno orodje za vožnjo in jezdarenje. Čisti dobiček je namenjen za koristne stvari, ki jih namerava kmetijska družba. Srečkanje se bo vršilo na sv. Jurja dan 24. aprila v rotundi na Dunaji. Ena srečka velja 1 glid. Dobitkov je 500, tedaj za 200 več, ko lani. Ne dvomimo, da se bodo te srečke tudi letos lahko prodale. V zalogi pa jih ima društvo „Merkur“. Srečke so kaj lepo narejene po načrtu mojstra Zampisa. Te podobice so res tako lepe, da si bodo še tisti, ki nič ne zadenejo, obdržali vsaj srečko v prijazen spomin na to loterijo.

(Dr. Schreya) je „Laib. Ztg.“ v torek zalvo njegovega govora v zadnjem shodu „kont. društva“ precj dobro očesala, a po naših mislih še premalo, ker za ljudi take vrste, kakor je preširni in domišljavi dr. Schrey, je ščet premebka, če ga hoče toraj kdo res počesati, kakor mu gre, je treba štrigulje; če pa tega ne, prepusti naj se v žehto „Brencelju“.

(Ljudsko številjenje.) Idrija ima 4147 prebivalcev, med temi se jih je zapisalo 127 za „umgangsprachlerje“, 13 je Čehov in Slovakov, 1 Lah, 1 Poljak, 4032 pa je Slovencev. — Kočevje (mesto) ima 1332 prebivalcev, t. j. takih, ki so doma. Koliko je med njimi Slovencev, nam ni znano. — Ribnica šteje 1003 prebivalcev.

(Predpustna maškarada) v čitalnici ljubljanski je bila sijačna kakor vsako leto, tudi gosp. deželni predsednik jo je prišel gledat.

Razne reči.

— Družba sv. Mohora. Bliža se konec nabire družnikov; naj narodjaki ne pozabijo na to! Knjige se urno tiskajo in za l. 1881 dobijo družniki: 1. Slovenski Goffine IV. t. j. zadnji snopič. 2. Občna zgodovina VIII. snopič. 3. Hoja za Marijo (na mestu Pesmarice Cecil.). 4. Dr. Ignacij Knobleher, apostolski provikar. 5. Naše škodljive živali II. snopič. 6. Koledar za l. 1882 s popolnim imenikom in podučnim berilom.

— Rusko. V Petrogradu čujejo se vedno bolj glasovi, da naj vendar vže enkrat preneha vlada proganjati katolike t. j. ruske unite. — Posebno dnevnik ruski „Golos“ v več člankih kaže, koliko moralo je vže verno ljudstvo pretrpeti vladnega nasilstva zaradi prepričanja verskega. „Golos“ pravi, da so leta 1875 iz jednega kraja izgnali 300 kmetičev v pokrajine kerzoneške, ker niso hoteli odreči se veri katoliški. Ubogi ti uniti ločeni so drug od drugega, ne smejo občevati med saboj, prepovedano jim je govoriti z duhovniki katoliškimi, v cerkve hoditi, duhovne knjige brati itd. Da pa ničdo ne uide, zato skrbi vlada z dovoljno stražo. Razglas v ta namen izdan od vlade, je tako surov, piše „Golos“, da je le težko verjeti, da bi moglo zgoditi se kaj takega v 19. stoletji. „Golos“, prigovarjajoč, da bi vrnili se ti prognanci „verni carju in veri očetov svojih domú, pravi h komu: Čas je vže, da bi slednjič zavladata pravica in svoboda ruskega prepričanja, kajti, kjer ni svobode v veri, ondi ni nobene vere. — To podpiramo prav žvo tudi katoliški Slovenci, in se le čudimo temu, kako morejo sicer mehki Rusi biti tolikanj siloviti proti veri katoliški, ker so strpljivi in prijenljivi proti vsaki drugi svobodnosti.

— Nekdaj in sedaj. Nekteri pisatelji sedanji, zdi se mi, imajo jako slab spomin. Namen tem vrsticam je prispeti jim v pomoč, piše moravski „Hlas“, kar je zanimljivo tudi vsem katoliškim Slovincem. — Bilo je 30. marca 1848, ko so buditelji naroda našega in Nestorji literature českoslovsanske zbrali se v Pragi ter potomcem svojim v pismenosti s podpisom lastnovitim zatrdili sledeče: „Mi podpisani pisatelji česki izjavljamo javno, da hočemo po uvedbi svobode tiskovne držati se vedno sledečih pravil: . . . 3) da bi spisi brezbožni in nenravni nikdar ne okužili literature naše; da bi se življenje zasebno posameznih mož ne popisovalo v ta namen, da bi dražilo počutke. Ako bi pa bila kje taka tiskarna, ki bi z namenom pregrešila se proti kateremu imenovanemu pravilu, zavežemo se, delati na to, da ne dobi od naše strani najmanjšega dela; isto velja tudi o prodajalcih knjig. (Podpis.) (Glej Fr. Palackega „Radhošt“ Del III. str. 7—8.)

Jednodušno se je tako izrazil zbor buditeljev in gojiteljev naroda našega. A sedaj? Glej „Šotek“ et consortes! Potrebno bilo bi,

da duhovščina, ki toliko knjig in časopisov kupuje, ne jemlje ničesar pri knjigotržcih zalagajočih take knjige, ki zbadajo čut verski in pravni, ter da se obrne ravno tako od njih kakor od nasprotnikov naroda našega.

Ravnokar je od znanega pisatelja „Dušni pomoči“ i. dr. na svitlo prišla molitvena knjiga

„Nebeški kruh“,

osmenjena udom bratovščine vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa.

Ker je bratovščina na Kranjskem mnogo razširjena in se zraven še dober namen doseže: podpora deške sirotišnice, je upati, da bode z njo mnogim ustrezno. (2)

Dobiva se z zlatim obrezkom po 1 glid., vsa v usnji po 90 kr., v platni po 75 kr. in na pol v usnji po 70 kr.

Kdor želi kupiti

knjigo Valvazorjevo,

naj se oglasi pri opravništvu „Slovenca“.

V založbi moji so ravnokar na svitlo prišle nove bukve:

Vijolice,

ki so jih nabrali viskočastiti gospod Janez Volčič bratom in sestram vednega češčenja sv. Jožefa, z dovoljenjem prečastitega ljubljanskega knezoškofijstva. Te prav čedno nastisnjene bukve obsegajo na 572 straneh 31 premišljevanj, sedem nedelj, eno devetdnevnic, eno tridnevnic in en teden — v čast in slavo svetemu Jožefu, potem navadne krščanske pobožnosti: jutranje, večerne molitve, 3 svete maše, spovedne, obhajilne molitve, molitev za odpustke, litanije v čast svetemu Jožefu, lavretanske litanije vseh svetnikov, nekatere molitve v čast svetemu Jožefu, sveti križev pot, mašne pesmi, pesem v čast svetemu Jožefu in Marijne pesmi. (5)

Po pravici se imenujejo te bukve „Vijolice“; kakor so namreč vijolice ponižne, pa tolikanj ljubljene, lepo dišeče spomladanske cvetlice, tako naj bi bili ponižni, bogoljubni vsi, ki jih bodo prebirali in se mogočnemu varhu sv. Jožefu priporočevali, da on, ki je tako blizo pri Jezusu in Mariji, nam je vedni pomočnik, posebno še zadujo uro našega življenja.

Veljajo pa te bukve nevezane 70 soldov, usnjate 1 glid. 30 sold., pozlačene 1 gl. 70 sold.

Matija Gerber,
bukvozev.

Vabilo na naročbo.

„Resnično apostolsko delo, pravi neko škofovsko priporočilo, kterega vsem, ki se veselijo razširjenja kraljestva božjega na zemlji, prav toplo priporočamo!“

Pač pobožnega kristijana ne more nič bolj razveseliti, kakor če na koncu leta še enkrat pregleda obseg „katoliških misijonov“ ter vidi trud in delovanje gorečih misijonarjev od enega kraja svetá do drugega! „Še enkrat smo bolj veseli ter Bogu bolj hvaležni, da smo katoliški kristjani; mnogo pristrčniše bomo tudi molili: „Pridi k nam Tvoje kraljestvo.“

Tega apostolskega dela se vdeležuje vsak, kdor je na „katoliške misijone“ naročen, ker čisti dobiček se obrača ravno v podporo in zdatniše delovanje misijonov.“

„Zato naj bi se „katoliški misijoni“ ne pogrešali v nobeni domači posebno ne v nobeni družbeni knjižnici.“

Na leto izhaja po 12 snopičev ter veljajo v bukvarni prejemanj 2 gl. 40 kr., po pošti pa 3 gl. 10 kr. (3)

Do zdaj sta izšla dva snopiča ter se še oba lahko dobita

v katoliški bukvarni.

